

کاهش آمار ثبت نام دانش آموزان چشم اندازی روشن برای ارتقای کیفیت در آموزش و پرورش

محمود مرادی مقدم

جدول (۱) - درسه دوره مهم تحصیلی تعداد دانش آموزان از ۶۵-۱۳۶۴ تا ۸۷-۱۳۸۶

سال تحصیلی	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه و پیش دانشگاهی
۶۵-۱۳۶۴	۶۷۸۸۳۲۳	۲۲۱۰۲۴۲	۱۱۸۹۵۵۵
۶۶-۱۳۶۵	۷۲۳۲۸۲۰	۲۲۹۹۵۱۰	۱۲۷۸۰۲۱
۶۷-۱۳۶۶	۷۷۵۷۷۰۷	۲۴۶۶۹۱۶	۱۳۷۶۲۶۱
۶۸-۱۳۶۷	۸۲۶۲۴۴۱	۲۷۲۴۶۰۶	۱۵۷۳۰۱۷
۶۹-۱۳۶۸	۸۸۱۷۱۴۵	۲۹۹۵۷۹۸	۱۶۷۲۶۴۷
۷۰-۱۳۶۹	۹۳۶۹۶۴۶	۳۲۳۲۶۸۲	۱۸۱۹۴۶۶
۷۱-۱۳۷۰	۹۷۸۱۷۵۹۳	۳۵۴۱۵۷۸	۲۰۳۰۹۸۶
۷۲-۱۳۷۱	۹۹۳۷۳۶۹	۳۹۹۹۵۱۲	۲۳۸۸۳۱۰
۷۳-۱۳۷۲	۹۸۶۲۸۱۷	۴۴۳۹۹۷۱	۲۵۸۴۳۴۵
۷۴-۱۳۷۳	۹۷۴۵۶۰۰	۴۷۱۲۰۲۸	۲۹۱۹۵۹۱
۷۵-۱۳۷۴	۹۴۴۵۹۱۷	۴۹۵۵۲۰۵	۳۲۲۹۴۶۳
۷۶-۱۳۷۵	۹۲۳۸۳۹۳	۵۱۸۸۸۱۲	۳۵۸۶۹۸۰
۷۷-۱۳۷۶	۸۹۳۸۲۳۷	۵۲۸۲۸۸۱	۳۹۰۴۳۶۹
۷۸-۱۳۷۷	۸۶۶۷۱۴۷	۵۲۹۴۶۷۲	۴۲۸۶۳۲۳
۷۹-۱۳۷۸	۸۲۸۷۵۳۷	۵۱۷۲۵۱۶	۴۴۰۴۷۷۸
۸۰-۱۳۷۹	۷۹۶۸۴۳۷	۵۰۲۷۲۲۴	۴۴۷۷۳۲۴
۸۱-۱۳۸۰	۷۵۱۳۰۱۵	۴۹۵۳۸۹۴	۴۴۶۲۳۷۸
۸۲-۱۳۸۱	۷۰۲۸۹۲۴	۴۸۶۵۶۰۳	۴۲۸۳۳۱۵
۸۳-۱۳۸۲	۶۶۴۷۹۱۷	۴۶۷۸۵۶۴	۴۲۵۳۷۰۷
۸۴-۱۳۸۳	۶۲۰۶۷۱۸	۴۳۷۱۰۹۴	۴۱۸۵۳۱۲
۸۵-۱۳۸۴	۶۰۰۶۵۵۳	۴۱۴۶۱۱۳	۴۱۸۱۹۷۶
۸۶-۱۳۸۵	۵۸۲۷۸۵۱	۳۹۳۸۶۶۱	۴۱۱۷۱۰۵
۸۷-۱۳۸۶	۵۷۲۵۶۲۹	۳۷۰۸۲۷۰	۴۰۰۸۳۵۴

* دوره های بزرگسالان در آمار فوق منظور نشده است، نقل از سالنامه آماری آموزش و پرورش

بیشترین موالید کشور در سال های ۵۹ لغایت ۶۴ ثبت شده است، چیزی در حول و حوش دومیلیون و دوویست هزار، لیکن متولدین سال های اخیر، توسط ثبت احوال کمتر از ۱۲۰۰۰۰۰ نوزاد، گزارش می شود (گزارش موالید، ثبت احوال).

اولین مواجهه (آموزش و پرورش) با خیل عظیم متولدین سال های گذشته طی سال های ۶۷ به بعد، در ثبت نام پایه اول ابتدایی است. مناطق و استان های برخوردار از کنترل جمعیت رازودتر آغاز کرده لذا زودتر با انبوه موالید روبرو شده، و از آن عبور کرده اند، به طور کلی:

_ در کل کشور حداکثر دانش آموز ابتدایی مربوط به سال تحصیلی ۷۲-۷۱، و با ۹۹۳۷۰۰۰ دانش آموز بوده و از آن زمان به بعد مرتباً از تعداد دانش آموزان کاسته شده تا به تعداد ۵۷۲۵۶۲۹ در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ رسیده است (کاهشی نزدیک به ۴۲ درصد!).

_ در کل کشور حداکثر دانش آموز راهنمایی مربوط به سال تحصیلی ۷۸-۷۷، و با ۵۲۹۵۰۰۰ دانش آموز بوده و سپس مرتباً از تعداد دانش آموزان کاسته شده تا به تعداد ۳۷۰۸۲۷۰ در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ رسیده است (کاهشی قریب به ۳۰ درصد).

_ در کل کشور حداکثر دانش آموزان چهار سال آخر نظام آموزشی (متوسطه و پیش دانشگاهی نظام سالی واحدی و یا ۴ سال آخر نظام قدیم) نیز مربوط به سال تحصیلی ۸۰-۷۹ با ۴۴۷۷۰۰۰ تن آمارگیری شده و در سال ۸۷-۸۶ با تعداد ۴۰۰۸۳۵۴ دانش آموز، و با کاهش ۱۰٫۵ درصدی مشاهده می شود. (جدول ۱)

ملاحظه می شود که در کل کشور موضوع ثبت نام حتی در سال های آخر متوسطه با گشایش همراه شده و مشکل ثبت نام به شدت سال های گذشته نیست. به زبان دیگر، مدرسه به لحاظ حفظ موجودیت خود (درجه بندی، ساختار سازمانی و...) به استقبال ثبت نام نیز می رود، (موضوع در دوره ابتدایی و راهنمایی به خوبی و قابل مشاهده است)، همچنین در مناطق و استان هایی که کنترل موالید در آنها زودتر آغاز شده، در همه دوره ها به شفافیت دیده می شود.

ممکن است موضوع بدین گونه طرح شود، که دغدغه اصلی جا به جایی جمعیت است، یعنی امکان دارد مناطق مهاجر گیر با انبوه دانش آموز مواجه شوند، ضمن اینکه موضوع تا حدی طبیعی به نظر می رسد، لیکن نسبت کاهش موالید با نسبت های جا به جایی جمعیت قابل قیاس نیست. بدین ترتیب مناطق ۱۹ گانه شهر تهران را به عنوان نمونه،

مورد بررسی قرار می‌دهیم (جدول ۲).

در جدول (۲) ملاحظه می‌شود، حداکثر دانش آموز دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۷۰-۶۹ تا ۱۰۰۶۴۱ دانش آموز (کاهش دانش آموزان پایه اول ابتدایی شهر تهران از سال ۶۶ آغاز شده است) در صورتی که در سال تحصیلی گذشته (۸۷-۸۶) این رقم به ۴۸۲۴۹۷ کاهش یافته است، (کاهش بیش از ۵۰ درصد!)، با توجه به اینکه در تعداد مدارس و کارکنان شاغل در این بخش کاهش چشمگیری مشاهده نمی‌شود می‌توان چنین نتیجه گرفت «مدارس ابتدایی شهر تهران طی سال‌های اخیر بسیار خلوت شده و دانش آموزان دوره ابتدایی، در کلاس‌های کم جمعیت تری درس می‌خوانند»، لذا مدیریت و کارکنان مدارس ابتدایی، به خاطر حفظ سازمان خود از ثبت نام بچه‌ها به شدت استقبال می‌کنند (شواهد و قرائن، حاکی از چنین چیزی است: خانواده‌هایی که کودک دوره ابتدایی دارند چنین وضعی را مشاهده کرده‌اند).

در دوره راهنمایی اوج تعداد دانش آموزان شهر تهران مربوط به سال تحصیلی ۷۵-۷۴ می‌باشد (۵۶۶۰۰۰ دانش آموز)، لیکن از این جمعیت نیز به تدریج کاسته می‌شود تا به حدی که در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ تعداد آن به ۲۹۳۰۶۲ می‌رسد (کاهش بیش از ۴۸ درصد!) این در حالی است که تعداد کارکنان (به جز کادر خدماتی) دوره راهنمایی کاهش جزئی داشته است، { از ۲۰۸۲۹ (در سال ۷۵-۷۴) به ۱۸۸۸۲ (در سال ۸۷-۸۶) }، لذا بازم کادری مدارس راهنمایی نیز بایستی به خاطر حفظ سازمان خود از ثبت نام در دوره راهنمایی استقبال کنند. البته موضوع چند مدرسه مشهور و اسم و رسم دار جدا است. خانواده‌هایی که از دوره راهنمایی به فکر عبور فرزندشان از سد کنکور می‌باشند، تحت تاثیر تبلیغات چنین مدارسی در تکاپوی گرفتن مجوز ثبت نام مدارس خاص بوده و در عین حال از شهریه بالای آنها می‌نالند! در دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی، ضمن اینکه کاهش جزئی دانش آموزان از سال ۸۵-۸۴ در کل کشور آغاز شده است، لیکن مدارس متوسطه شهر تهران کاهش دانش آموزان این دوره را از سال تحصیلی ۷۸-۷۷ به بعد تجربه کرده، و تاکنون چیزی در حدود ۳۶ درصد از ثبت نام دانش آموزان متوسطه و پیش‌دانشگاهی کاسته شده است (از ۵۸۷۰۰۰ به ۳۷۷۸۷۳). پیش‌بینی می‌شود در سال‌های بعد بازم از ثبت نام در دوره متوسطه کاسته شود، این در حالی است که مرتباً به واحدهای آموزشی و کارکنان آن در سال‌های اخیر افزوده شده است. مشکلاتی که تحت عنوان ثبت نام در دوره متوسطه (علی‌الخصوص در چند شهر بزرگ) مشاهده می‌شود - علی‌رغم کاهش ثبت نام طی سال‌های اخیر - در جاهای دیگری قابل جستجو است، کم شدن انگیزه تحصیل، مشکلات جوانان، آینده‌اشتغال، مسایل اجتماعی و سیاسی، نزدیک شدن به کنکور، تبلیغات پیرامون کنکور و جوی که بعضی مدارس و گروه‌های فرهنگی ایجاد کرده‌اند، از جمله مواردی است که به ایجاد نگرانی‌ها دامن زده، خانواده‌ها را مستأصل کرده، دق دلشان را به آموزش و پرورش - که آن را چون خانواده خود می‌بینند - نشان می‌دهند. واقعیت این است که مشکلات ثبت نام به ویژه در بین اقشار عام جامعه از آنچه که در رسانه‌ها مطرح می‌شود، کمتر است.

به هر حال در یک جمع بندی چنین قابل استنباط است که انبوه جمعیت جوان (متولد سال‌های گذشته) در حال عبور از آخرین سال‌های دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی است، همانطور که طی یکی دو سال اخیر از جمعیت پشت کنکوری هم کاسته شده است، ولی مشکلات مرتبط با جمعیت عظیم و جوان مورداشاره در رابطه با اشتغال، مسکن، ازدواج و... پیش روی جامعه خواهد بود.

(جدول ۲) آمار دانش آموزان مناطق نوزده گانه شهر تهران از سال ۷۰-۶۹ تاکنون

سال تحصیلی	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه و پیش‌دانشگاهی
۶۹-۷۰	۱۰۰۰۶۴۱	۴۲۸۰۰۰	۲۸۲۵۹۵
۷۰-۷۱	۹۱۴۸۰۷	۴۲۱۹۱۶	۳۰۸۳۱۶
۷۱-۷۲	۸۹۸۸۵۹	۴۷۷۹۶۱	۳۲۴۲۹۰
۷۲-۷۳	۸۵۶۶۴۰	۵۱۸۰۳۱	...
۷۳-۷۴	۸۲۹۷۸۴	۵۴۱۴۶۹	۳۹۳۳۵۷
۷۴-۷۵	۷۷۸۳۲۱	۵۶۵۵۶۳	۴۴۵۰۰۰
۷۵-۷۶	۷۳۳۲۷۵	۵۶۵۹۱۵	۵۰۱۰۰۰
۷۶-۷۷	۶۸۶۷۴۴	۵۴۱۳۳۳	۵۴۸۵۳۱
۷۷-۷۸	۶۴۹۳۶۱	۵۱۲۶۲۷	۵۸۶۵۸۵
۷۸-۷۹	۶۰۹۸۹۸	۴۷۹۹۹۶	۵۹۶۸۹۴
۷۹-۸۰	۵۶۸۵۴۶	۴۵۳۵۹۵	۵۷۸۰۰۰
۸۰-۸۱	۵۳۰۸۵۵	۴۳۴۳۵۳	۵۴۶۱۴۳
۸۱-۸۲	۵۰۳۵۱۳	۴۰۵۰۶۱	۵۰۹۱۷۲
۸۲-۸۳	۴۹۹۹۳۵	۳۸۳۴۵۹	۴۸۶۵۲۲
۸۳-۸۴	۴۸۷۲۶۵	۳۴۸۹۰۰	۴۵۴۲۸۶
۸۴-۸۵	۴۸۸۵۵۰	۳۲۶۱۶۲	۴۳۰۸۶۱
۸۵-۸۶	۴۸۵۵۳۳	۳۰۸۶۰۵	۴۰۴۷۴۱
۸۶-۸۷	۴۸۲۴۹۷	۲۹۳۰۶۲	۳۷۷۸۷۳

